VAPORUL CIUMAT

CHARLOT STRASSER

I. MICA DONA DOLORES

Dolores Larrea văzuse lumina zilei în Esmeraldas, portul cel mai de nord al Republicii Ecuador.

Un soare veşnic orbitor bătea cu săgeţi arzătoare undele unui fluviu scăzut, care târa bancuri de nisip în mare.

Corbia cu care Dolores avea să plece acum în Europa, lumea visurilor ei, trebuise de aceea să ancoreze departe de tot.

Cu nouăsprezece ani mai înainte, mama ei bolnavă pe moarte, fusese debarcată aici cu copila şi adăpostită la singura casă de pe atunci a unui străin, a colonistului german Bredee. Despre mamă nu se mai ştia nimic altceva decât numele şi legenda obârşiei ei vechi spaniole. După puţină vreme, ea a închis ochii.

Nu i se putuse găsi vreo rudă, fie cât de depărtată.

Dolores a crescut sălbatică şi nesupravegheată în casa germanului, copilă a mării şi a codrilor din vecinătate. Colinda pe acolo cu zilele, vâna, venea iar acasă ca să petreacă săptămâni şi luni, ca să petreacă în casa tutorelui ei. Acesta. trebuia să-i aducă lăzi pline de cărţi tocmai din Lumea Veche. Mai târziu au sosit şi câţiva tineri comercianţi ca asociaţi la întreprinderea pentru exportul nucilor de Tagua. Ea creştea printre dânşii fără stăpân. Neastâmpărată, mândră şi personală.

Dolores, luându-şi acum rămas bun de la prietenul şi tutorele ei, a sărit în luntrea care se clătina, plină cu lăzi şi cufere, şi în care îi aşteptau poruncile patru indigeni oacheşi în veşminte pestriţe de marinari. De amândouă părţile ale vărsării râului, iarbă verde ca mătasea, ostroave scăldate de ape dulci, bananieri şi nuci de cocos. Totdeauna altă dată, în vreme de vară, pălea verdele copacilor din oaze. Acum fiecare ramură părea parcă stropită cu rouă, ca să-i facă ei şi mai grea despărţirea de patria tropicelor în care crescuse. Nisipul a

scrâşnit de câteva ori sub luntre şi creolii au trebuit să se opintească din răsputeri ca să treacă de locurile puţin adânci.

Dolores a lăsat în urmă copilăria, atâţia ani de neprihănire şi de apărare prietenoasă faţă de cei şase prieteni cu care trăise aici în Esmeraldas şi care nu-şi mai aşteptau de-acum norocul decât numai de la fructele cocotierilor crescuţi în sălbăticie.

Stăpânise printre ei ca o regină. Nu mai lipsea decât formula de maiestate. Numai pentru o clipă părea că leapădă diadema, când se ocupa de gospodăria lui Bredee şi supraveghea pe servitori. În fiecare seară aduna însă în juru-i pe cei şapte domni, care n-aveau nimic mai scump şi mai nobil decât pe ea. Făcea uneori câte o zburdălnicie cuviincioasă, cânta din când în când la banjo. De cele mai multe ori era serioasă şi răpusă parcă de un dor, pe care i-l împărtăşeau şi ceilalţi ca un omagiu şi sacrificiu pentru dânsa, un dor, o nostalgie prin depărtările înnegurate, după splendorile culturii apusene.

Niciodată o privire obraznică n-ar fi cutezat s-o caute, ar fi pedepsit de altfel cu mândrie orice jignire voită şi până şi visurile nopţii şi le înăbuşeau de dragul ochilor ei, în a căror profunzime toţi voiau să se afunde fără a roşi. Servitorii şi chiar camarazii ei o numeau Dona Dolores, deşi părea aşa de feciorelnică şi de zveltă ca fetiţă. Asta o făcea însă şi mai de neapropiat şi mai sublimă. Într-o zi, când tutorele ei a rugat-o să-i fie soţie, a simţit povara acelor dorinţe cu prea multă bunăvoinţă faţă de ea stăvilite şi i-a fost teamă de revărsarea puterilor lor. Dar nici n-ar fi vrut să-şi deschidă braţele, pentru că din neexperienţa ei de dragoste, să ia în sfârşit un om, un om oarecare şi nici să se dezamăgească aşa de vreme de ea însăşi printr-o biruinţă prea lesnicioasă. Când nu mai putea răbda preaplinul ei fecioresc, se ducea în pridvorul de lemn al verandei şi mângâia penele roşii ca flacăra de pe capul papagalului cuminte, care i se lipea de gât şi învăţa cuvinte drăgăstoase. Ori se juca cu cele două maimuţe care fugeau de toată lumea, dar se ţineau de poalele ei când vrea şi când nu vrea.

De la o vreme însă s-a plictisit cu totul de jocul acesta şi papagalul aştepta zadarnic mâna ei cu alintări. Dona Dolores a hotărât să pornească din mirajul zilelor ei orbitoare şi al nopţilor de zăduf de la tropice, spre Europa, ca să-şi găsească tovarăşul pe care şi-l închipuise în sihăstria sa depărtată de lume. Cei şase tovarăşi, împreună cu bătrânul Bredee, au rămas aproape plângând după ferestrele locuinţelor lor uşoare, împletite cu sârmă fină împotriva ţânţarilor, privind la luntrea care mâna peste valuri spre vaporul

german tras departe în larg. Căci Dona Dolores părăsind uscatul, nu îngăduise să o însoţească cineva, afară doar de servitoarea sa, o fetiţă de doisprezece ani, care şedea în luntre încolăcită la picioarele ei ca un căţeluş.

Vaporul „Moloch" răsărea înalt şi mătăhălos din apă. Descărcătura o făcuse în porturile Americii de Mijloc. Numai salpetrul ce trebuia să-l încarce mai departe, în sud, avea să mai afunde în valuri pântecul deşert şi să redea vasului echilibrul obişnuit. Peretele din afară era prea lins de călătoriile în apele mării sărate. Rugina mânca trupul înnegrit, iar roşul carenei lua aproape o treime din peretele vasului. Cu atât mai mult sclipeau puntea curată şi toartele de alamă.

Când a suit de-a lungul balustradei, iar creoli duceau în urmă-i bagajul, a văzut pe treapta cea mai de sus o pereche de ghete americane galbene, apoi nişte pantaloni largi şi albi, o haină albastră de uniformă cu două şiruri de nasturi metalici, la guler doi de aur şi emblema cu şerpi împletiţi în jurul toiagului lui Esculap, o şapcă albă cu însemnul ofiţerilor vaselor de comerţ şi o faţă bronzată...De aici tot ce a făcut s-a pierdut ca într-o negură... ordinele date valetului de bord, rânduiala din cabina ei, răspunsurile la politeţea căpitanului, care sosise grăbit. A rămas aplecată înainte pe sofaua cabinei şi-a pus coatele pe genunchi, şi-a rezemat bărbia în pumni şi s-a gândit la chipul acela. Unde în lumea aceasta largă îl mai văzuse oare ? În ce pădure nestrăbătută, în ce călătorie pe mare îi mai răsărise ? Unde-ş-i mai împărtăşiseră gândul ochii aceia ? De unde cunoştea ea zâmbetul acela ce licărea ca o rază de soare printre nori, în colţul acelei guri ? Cum putea să-i iasă înainte un chip pe care nicicând nu ştiuse de el, dar pe care ea trebuise să-l vadă mereu în închipuire, în hoinărelile singuratice ?

II. UN ECHIPAJ DEZGUSTĂTOR

„Moloch" era vrăjit. Lăsase în urmă-i drum somnoros, de luni întregi de zile. Un vas de şase mii trei sute de tone, vechi de doisprezece ani, nu era tocmai comod. Între pereţii lui încăpea multă marfă, dar nu lua decât treizeci de călători de clasa întâi şi cabinele acestea rar erau ocupate complet, fiindcă cei mai mulţi preferau să meargă cu vapoare mai mari ale aceleaşi companii şi numai acei care aveau ca ţintă porturi mici de pe coasta vestică a Americii se îmbarcau în cabinele mai întotdeauna goale. Aceştia erau de cele mai multe ori

slujbaşi îndoielnici de prin republici şi coastă , care mai avuţi, preferau călătoriile pe un vas curat şi nu chiliene sau englezeşti. Rar mai călătoreau şi femei şi numai de acelea dubioase. Întâmplarea făcuse ca în drumul din urmă al lui „Moloch", acesta să nu fi îmbarcat o vreme nici o femeie .

Şi iată că apăruse Dolores. Dolores cu necunoaşterea ei de lume. Şi ei i se părea că nici cei din juru-i nu înţelegeau la drept vorbind viaţa mai bine. Nici ei nu vedeau decât reflexul superficial al celor înconjurătoare în propriul lor suflet. Numai că făceau mare caz de aceste oglindiri şi preţuiau nespus de multe din aceste aparenţe. Dolores Larrea nu punea preţ pe valorile stabilite. Numai pe inspiraţiile clipei. Frumuseţea ei şi-o modela după propriul ei gând. Îmbrăcămintea şi-o născocea după toanele sale. De voia să se joace, se prefăcea copil şi nici o nepotrivire nu era între înfăţişarea şi purtarea ei. Voia să cugete şi cât de des dorea aceasta, trebuia să o împresoare tăcerea şi demnitatea. Neatinsă de superstiţii asupra imboldurilor lăuntrice, se lăsase în voia lor. Îşi făurise un vis pe care dorea să-l trăiască aievea, pentru ca în el să se cheltuiască toată. Stăpânise cu tărie peste cei şase negustori, care fuseseră siliţi să-şi ascundă zilnic felul lor de a gândi faţă de puterea ei covârşitoare. Fusese nespus de răsfăţată şi servită şi cu acest fel de a fi şi cu acest fel de a fi a venit ea printre locuitorii acestui „Moloch".

Erau marinari ca toţi ceilalţi. Dar colo departe, în văpaia tropicală, în singurătatea lor de ani de zile, se prea poate să fi ajuns lighioane sălbatice în cuşcă. Toate blestemăţiile erau adăpostite de mult între pereţii vasului, toate patimile josnice fuseseră sărbătorite. Fiecare privea mişelnic, cu pizmă, cum ceilalţi îşi potoleau poftele.

Era de ajuns să pomeneşti numai pe căpitan, un beţiv, un mâncăcios, al cărui pântece, cu nenumărate cute de osânză, îl ghiceai sub uniformă, a cărui gură nu vărsa decât murdării, pe care le repeta zi şi noapte. La acelaşi ceas, primul maşinist, de o calicie bolnăvicioasă, cu meteahna lui otrăvită de zavistnic, potolindu-şi râvna prin trepădări de la unul la altul pe bord, ca să bârfească şi să împrăştie zâzania. Administratorul, cu semne de sifilis la gură şi la mâini, nevoind din spirit de răzbunare, pentru că dobândise boala, să-şi spele separat vasele din care mânca, şi stând la masa ofiţerilor subalterni pentru, ca să le pună în faţă primejdia molipsirii, prin exalaţiile lui greţoase şi priveliştea sa dezgustătoare, În echipaj figurau multe tipuri ciudate care nu erau mai prejos decât ofiţerii. În fiecare port prostituatele

năpădeau pe bord. Orice port momea pe cei care puteau scăpa, în bordelurile cele mai scârnave.

III. NOU ÎNCEPUT PENTRU DOLORES

Mergea cu dânşii şi un tinerel, care numai în aparenţă făcea parte din grupul lor şi care venise pe bord numai pentru călătoria asta. Doctorul Stookum, medicul vasului. Sau mai drept vorbind, el nici nu era doctor, dăduse abia de curând examenul în medicină şi eliberat de această povară, pornise să mai vadă lumea. Din bătrâneasca morală a oraşului său natal, a casei părinteşti, care-l păzise învăţându-l să-şi înfrâneze pornirile pătimaşe, fusese aruncat în dezmăţarea acestor marinari. Dar otrava nu se înrădăcinase în el. Feeriile şi minunile lumii au izbucnit măreţ şi uimitor înaintea sa, încercuindu-l cu o îngrădire puternică împotriva ororilor.

Poate visurile lui să fi fost zvăpăiate şi prăpăstioase. Dar faptele vieţii sale rămâneau de o frumuseţe simplă. Ceva ciudat se petrecea în ochii lui. Pe nici o prostituată care venea pe bord nu o considera ca atare. Îi arăta chiar respect numai fiindcă era femeie. Nu se încurca la nici un chef, căci se retrăgea când simţea în el otrava molipsitoare a vinului. Şi de cele mai multe ori ieşea pe covertă ca să se umple de evlavie în faţa stelelor. Vorbele murdare ale căpitanului ricoşau, neauzite pentru el. Era destul de tare ca să se afunde într-o lume a lui, când cei din juru-i începeau să-i fie respingători.

Călătoria îl îmbogăţise. Pământul nesfârşit era aşa de uriaş şi de felurit şi numai chiar marea cu fantasmele ei senine ar fi fost de ajuns să-l vrăjească, copleşit şi mai puternic de vraja propriei lui tinereţe, care visa de la marea întâmplare, de la care abia încolo ar fi socotit existenţa lui începută.

Până ce i-a fost dat s-o trăiască împreună cu Dolores. El era cel care stătuse la balustradă când ea se urcase pe bord. El i-a prins cea dintâi privire. Aşa de puternic i-o prinsese, încât fâlfâia în el cu freamăt de aripi, pricinuind peste tot în sufletul lui tulburare şi nelinişte.

Pentru a douăzeci şi cincilea călătorie a lui „Moloch", Dona Dolores era desigur evenimentul cel mare. Pe când vasul plutea în beznă, acostând micul port Manta, clădit în nisip numai în piloţi şi de unde se ivea printre colibe câte un mărăciniş trist şi ţepos, iar căldura din tablele de fier ale vasului răbufnea ca nişte nori în văzduhul

ceva mai răcoros al nopţii, a venit Dona Dolores iarăşi pe punte. Părul îi era adunat la spate într-un nod bogat, iar podoaba neagră o încununa o panglică lată de perle argintii, aşa cum poartă căpeteniile araucane din Chili de miază-zi. Costumul ei violet de mătase părea străveziu pe corpul neprihănit. Gâtul şi braţele răsăreau de sub un văl negru şi uşor ce se făcea unx cu avântul lor mlădios.

IV. ÎNTÂLNIRI SUB CLAR DE LUNĂ

Nimeni din tot vaporul n-ar fi cutezat să-i vorbească pe când se plimba sub cerul de noapte pe punte privind în noapte la talazurile fosforescente ale nării, care învârtejite de elice, azvârleau parcă scântei ca un joc de artificii.

Căpitanul, ca suveran al vasului, presupunea că ea are să-i caute apropierea. Îşi compunea faţa cea mai mieroasă, dar care izbutea cel mult să schimonosească o grimasa din cauza stratului de grăsime din jurul bărbiei şi gurii. Se tolănea în scaunul lui lung, în aşa fel că putea urmări printre genele şiret îngânate orice mişcare a călătoarei. Primul maşinist se înţepenise pe ciolanele hodorogite, se târâse în cabină pentru ea suflând din greu, ca să aducă de acolo gramofonul pe puntea vaporului. Întorcea mereu ochelarii spre vagonul de fumat, în oglinda căruia putea să privească mersul încolo şi încoace al femeii şi punea să zbârnâie placă după placă. Ofiţerii jucau ecarte, înşirau pe masa lor regimente de sticle de bere golite şi izbucneau când şi când în hohote de râs răguşite.

Doctorul Stookum stătea întins sus pe punte în luntrea de salvare cu numărul unu. Într-un loc interzis. Privea coşul înălţându-se deasupra-i şi pufăindu-şi norii de fum negri şi umflaţi, examina catargul care se legăna uşor şi stelele ce jucau în juru-i, privea ochii Donei Dolores ca pe o enigmă dintr-o lume depărtată şi de nepătruns. Era încredinţat că enigma i-ar răspunde. Dar o privire era destulă fericire pentru întreaga noapte. Iar când ea venea lângă dânsul privind puntea de argint aruncat de lună peste valuri, rămânea mut cot la cot cu dânsa, până ce miezul nopţii trecuse de mult. Plecau apoi amândoi fără să se salute, fără să se privească, fiecare în cabina sa.

V. ESCAPADĂ ECVESTRĂ

În rada portului Manta, vasul „Moloch" a fost aşa de puternic balansat, de izbitura valurilor, încât nici o luntre nu s-a putut apropia de balutradă şi doctorul Stookum , care voia să treacă pe ţărm, a trebuit să se urce şi el peste o încărcătură de nuci de cocos, care pentru a fi transportate de pe vas în luntrea cu pânze care staţiona mai departe în jos, erau ridicate sus deasupra apei cu macaraua cu motor. Iar când el plutea în aer, ţinându-se tare de funia metalică, cu piciorul în cârlig, deodată a alunecat şi Dolores spre dânsul deasupra sacilor ce se clătinau, ţinându-se şi ea de funia metalică, mai sus de pumnul şi lui şi-a sprijinit piciorul delicat în cârligul de fier peste al lui. Aşa au fost coborâţi amândoi în luntrea cu pânze.

Vântul i-a dus până la ţărm cu răbufneli puternice şi egale. Coasta era aşa de puţin adâncă, încât bărcile se împotmoliseră în nămol, iar busturile unsuroase ale indigenilor răsăreau în marginea luntrii, ca să-i ia pe cei doi călători în spinarea goală şi să-i ducă fără să se ude. Casa societăţi germane au lăsat-o la stânga şi au pornit de-a lungul mării.

Nisipul netezit ca în palmă se întindea ca o şosea lată până la muntele din faţă. Dincolo începea continentul, ca o terasă de stânci joasă.

Doctorul a închiriat la negustorii germani cai de călărie. Aveau mereu briza în faţă, iar în lături valurile cu cântecul lor. Unduirea apei făcuse nisipul elastic, aşa încât copitele nu se afundau niciodată. Şopârle de un verde metalic se furişau speriate în cele câteva tufişuri sărăcăcioase. Altele erau cenuşii pe spinare şi de un roşu focos şi minunat pe pântece. Deasupra lor se avântau lăstunii fregatelor cu aripi înguste şi ascuţire şi cu o coadă lungă ca cea de rândunică. Pluteau sus de tot în văzduh, pentru ca deodată să se repeadă către un vârf de val spumegos, ca să-şi prindă prada din zbor. Bâtlani argintii brăzdau aerul, sclipind ca o arătare.

Dona Dolores a dorit să descalece, fiindcă de jur împrejur erau numai scoici pestriţe. Se bucura ca un copil de căsuţele fantastice ale melcilor, le ţinea la ureche şi le răspundea. Nu cu doctorul vorbea, ci aşa. Iar el îşi încărca de dragul ei cu scoici toate buzunarele hainelor. A rămas ca vrăjită când a zărit stacojii străvezii. Soarele îi stătea în faţă şi pe toată întinderea nisipului erau semănate nenumărate globule focoase ca purpura, ce străluminau. De te apropiai, piereau ca prin farmec în pământ. Dona Dolores s-a aşezat pe o stâncă şi s-a rugat să o lase să privească. Drept la linia unde talazurile nu se izbeau de ţărm, erau în lungul coastei nişte coastei nişte găuri în formă de cerc.

În bătaia soarelui, o lighioană de culoarea purpurei, cu opt picioare ca foarfecele, lucra pământul. Făcea în juru-i mişcări în cerc cu labele din faţă ca nişte lopeţi. Dolores susţinea că mănâncă pământul căutând lighioane mai mici şi că pământul mestecat îl lasă în urmă ca nişte grăuncioare mititele, Erau un fel de maşină de frământat lutul, pentru cine ştie ce rege tainic al crabilor, pentru cine se pregăteau bile şi muşele de joc. Iar supuşii zoriţi trebuiau să le fabrice aşa cum făceau fiii lui Israel pentru faraon cărămidă în Egipt. Dolores a făcut o mişcare uşoară, aşa că maşinile cele mici s-au oprit s-au dat lângă găurile lor. A azvârlit o bucăţică de lemn şi lighioanele s-au mistuit cât ai clipi şi fără zgomot în micile lor văgăuni. Dar şi mai mare desfătare i-au adus ei crabii pustnici. Deodată nişte căsuţe de melci au trecu pe dinaintea ei. Pasul uşor al Dolorei a trecut pe nisip şi căsuţele s-au închis repede, dar cu băgare de seamă la gurile lor. . Dlores a ridicat vreo două în sus şi în fiecare era un locuitor. Întindeau mai întâi o pereche de foarfeci, căutând să împresoare deschizătura închizătorii. Apăreau apoi tentacule şi în sfârşit, pustnicul acesta se trudea pe cât putea să fugă din mână, împreună cu micul lui domiciliu. Puşi pe pământ. Erau însă tare tonţi sihaştrii aceştia. Se înălţau copăcel şi apoi se surpau sub casele lor la cea mai mică părere. Aceştia, vezi, trebuiau să fie sufletele călugărilor pedepsiţi, osândiţi să-şi ducă după moarte chilia în spinare.. Pentru aceea, când o uriaşă ca Dolores căuta să-i iscodească chilioara, închideau degrabă uşa casei, sărmanii pocăiţi speriaţi. Doctorul iar a trebuit să râdă.

În mijloc, pe fondul cenuşiu al unui bloc de stâncă stătea o pasăre de un roşu strălucitor, care şi-a luat zborul pe neaşteptate, lăsând în urmă o dâră luminoasă, de parcă ar fi fost coada unei comete prin noaptea tropicelor. Atunci s-au întâlnit ochii lor pentru întâia oară. Îndelung şi pătrunzător.

Peste o stâncă lângă care erau legaţi caii s-au stolit nişte vulturi negri. Croncănitul lor le-a deznodat iar privirile şi într-un galop aproape speriat şi totuşi fericit, au pornit perechea de cai înapoi spre luntrea cu pânze.

Pe bord, dona Dolores nu mai putea de veselie, căci pisicuţele erau tare uimite de melcii pe care-i lăsa pe jos şi care se întâlneau şi se surpau. S–ar fi jucat bucuroase cu ei, dar se trăgeau înapoi zăpăcite.

Doctorul însă a petrecut o noapte rea, fiindcă pe lângă ţipătul vulturilor, auzea un neîncetat şi plicticos râcâit în pereţii cabinei, care n-a încetat decât când s-a sculat şi şi-a dat seama că un ofiţer

deschisese capacul cutiei în care fuseseră puşi, după dorinţa Dolorei, crabii de mare, iar aceştia bâjbâiau acum pretutindeni cu labele lor ţepoase.

VI. GELOZIE COLECTIVĂ

Pe vas părea că are să se dezlănţuie o zarvă care clocotea mocnit. Fiecare a început a căuta ceartă cu celălalt. Fiecare socotea că trebuie să o iubească şi să o dorească pe acea femeie în felul său. De şedea după masă în hamac pe covertă cu Victoria cea brună la picioarele ei, te minunai ce însufleţire căpăta locul acela, până atunci liniştit.

Căpitanul trebuia să-şi aducă negreşit hărţile şi compasurile din cabina hărţilor, ca să le studieze chiar lângă dânsa şi să facă calcule. Apoi după un sfert de ceas, nepăsarea Dolorei îl scotea din sărite, înfăşura iar foile, intra în vorbă cu primul ofiţer şi-i povestea tot calabalâcul lui de anecdote, pe care acela le auzise totdeauna oricâte zile sunt într-un an. Dona Dolores nici nu asculta. Răsărea între acestea primul maşinist, pe care rareori îl vedeai în uniformă, dar care astăzi „întâmplător" se fâţâia încolo şi încoace, gătit ca de duminică, fierbând de ciudă că ea nu-şi exprimase încă dorinţa dopă muzica gramofonului său. În vremea asta, căpitanul se ducea cu primul ofiţer în salon. Acolo îşi înfierbântau repede capetele cu lichior şi îşi descărcau paraponul lor gelos pe primul maşinist. Cum, unul ca el, un caraghios ca acesta să ridice ochii la ea ! Primul maşinist lua şi el de braţ pe cel de-al doilea, care de obicei se aveau ca mâţa cu câinele. Pentru ca apoi să se urce în cabina pilotului şi, din dragoste dispreţuită, să-şi verse furia asupra căpitanului, învinuindu-l, pe drept, că-şi dă coate cu administratorul, că ciordeşte sume neruşinate din preţul de echipare şi din mâncarea echipajului şi a călătorilor, tăinuind şi uitând în acelaşi timp. că el, maşinistul şef, la sfârşitul fiecărei călătorii băga din gros la buzunar din ceea ce prisosea la cărbuni. Şi în felul acesta se ţinea zarva şi zâzania pe vas. Fiecare era amorezat, fiecare căuta să o servească şi să o câştige pe Dona Dolores, fiecare îl urmărea pe celălalt cu o gelozie pe care o putea nutri numai viaţa de sihăstrie a unui vas depărtat de lume. Toţi însă îl urau însă pe „doctoraş", pe felcerul nefolositor, care citea unei femei din cărţi, în loc să se gândească la vreo murdărie, pe acel cască - la-stele,. care nu părea că ştie cât de josnică e viaţa şi păstra un ideal de care le trăncănise în ceasuri de intimitate.

VII. IN PORTUL CIUMEI

A doua zi dimineaţa au ancorat la Puna, la gura fluviului Guya. Ţărmurile păreau aşternute cu velinţe de un verde cenuşiu şi prăfuit, ca nişte rechizite de teatru. Pe toţi palmierii era nisip, ca un semn al verii eterne. Din cauza curentului au trebuit să aştepte până seara. Au pornit apoi în sus de-a lungul luminilor de noapte ale Guataquylei, şirag de nestimate. Se părea că un şarpe uriaş îşi întindea trupul pe ţărm şi fiecare solz de pe pielea lui pestriţă ar fi o piatră nestemată şi că se mişca aşa domol şi voluptos ca să-i sclipească podoabele.

Parola era : toată lumea să rămână pe bord. Ca mai totdeauna, în oraş bântuia ciuma şi frigurile galbene. Nu pleca deci nimeni de pe bord, nu atât de teama molimei cât de teama ca să nu li se anuleze certificatele sanitare.

Doctorul şi Dona Dolores şedeau pe marginea vasului şi priveau cu acelaşi dor la nestematele de pe uscat. Nu doar că ar fi dorit să hoinărească pe acolo. Ştiau ce murdărie îi aştepta pe uliţe şi prin pieţe, a căror înfăţişare nu se potrivea defel cu tabloul văzut din depărtare şi de pe vasul curat. Ştiau că are să le iasă înainte chipuri anemice cu ochi stinşi, chipuri pământii de friguri şi de zăpuşeala ecuatorială. Ştiau că are să li se ofere în toate colţurile pălării de Panama şi că vor întâlni copii stând înapoi de tot pe şoldurile măgarilor şi lovindu-i fără milă, având coşurile încărcate de o parte şi de alta, în faţă.. Cunoşteau casele mărunte, suspecte, cu geamlâcuri mari, precum şi catedrala din dosul parcului Seminario, a cărei faţadă din lemn era vopsită cu ulei în chip de marmoră, tot ca şi stâlpii de lemn din interior. Aveau să mai vadă şi nenumăratele monumente de prin pieţe, eroi ai libertăţii Ecuadorului, în poze napoleoniene. Mai încolo, în cel dintâi hotel, în salonul Ludovic al şaisprezecelea, cu tapete găurite, împodobite cu litografii reprezentând chermeze, vor auzi povestindu-se isprăvile culturale ale actualului regim, pentru ca apoi cu ocheade şirete şi sperioase în jur, să se destăinuiască chicotind, că preşedintele şi dictatorul este un zurbagiu bătrân, iubit de popor numai pentru meşteşugul lui de spadasin şi că niciodată nu-i rămân atâtea parale din toate potlogăriile ca să plătească pe soldaţi, pentru care le dă acestora din când în când sfatul prietenos să jefuiască prin garnizoana lor drept despăgubire. Nu duceau deloc dorul după toate astea.

Dacă priveai în jos pe lângă trupul negru al vasului, la crestele fluviului care se zbăteau uşor, fiecare undă era însufleţită de o flacără verde, De-a lungul apei se întindea un drum larg fosforescent. Era întuneric beznă. Totuşi se vedeau cârduri de peşti rotind în jurul vasului. Aveau conturi argintii şi ţâşneau prin unde ca nişte lumini tainice. Dacă ai fi vrut să faci o comparaţie ştiinţifică, ai fi zis că se avântau acolo nişte făpturi străluminate de razele Roentgen. Îţi închipuiai că vezi cea nai mică vertebră şi cele mai mici oscioare ale peştilor. Însă acolo unde funia ancorei atârna ţeapănă spre adânc, se afunda până în fund un stâlp luminos de aur fosforescent.

Când a răsărit luna s-a mai stins puţin lumina apei, poleind-o în schimb de sus până jos pe Dolores. Purta mereu un alt costum, dintr-o mătase vaporoasă de culoare vie. Azi, verde ca marea. Tot timpul ei părea să răsară din el, dar în linii aşa de severe, că trebuia să-ţi cobori privirea de la ea. Privindu-i gâtul şi braţele aveai senzaţia că trebuie să fie răcoroase, înviorătoare şi dătătoare de fiori la atingere. În jurul cefei avea trei lănţişoare din ce în ce mai mari. De primul atârna o podoabă de jad de o strălucire dulce şi lăptoasă, de al doilea o monedă chiliană de pe vremea spaniolilor. De al treilea, un zeu de argint, aşa cum purtau băştinaşii din Costa Rica.

La picioarele Donei Dulores, care era încălţată cu pantofi aurii, sta Victoria în costum de mătase strâns pe şolduri, privind ţintă ca un căţel credincios în ochii stăpânei sale. Doctorul şedea călare pe marginea unui grilaj şi privea la cele două făpturi ca de pe alt tărâm şi ştia să tacă întruna.

Dolores însă vorbea mereu, cu ochii deschişi larg şi duşi în zare. Vorbea parcă în somn, vorbe ca şi cum s-ar fi reîntors în anii copilăriei. Vorbea pentru ea însăşi şi totuşi „juca” faţă de omul acesta, singurul căruia i se învrednicea să-i vorbească pe vaporul acesta ticălos.

- Dacă acum, doctore dragă, a zis ea, peştii străvezii din apă ar înota cu toţii către aceeaşi ţintă, ar face cu spinările lor o cale pentru noi amândoi şi dându-ţi mâna pentru asta, căci tot mi-ar fi puţin teamă, am păşi împreună dincolo, în ţara cea fermecată., adunate pentru noi toate razele de smarald din văpaia fosforescentă a mării. Am lua din ele cât am pofti şi ne-am înveşmânta. Toate celelalte haine le-am lepăda şi ne-m îmbrăca în raze. Iar tu mi-ai apărea ca o minune. Aş intra într-o casă în care s-ar afla o oglindă şi m-aş suci şi învârti în faţa ei, ca să ştiu cum sunt. Ai putea apoi să-mi

faci o trăsurică tot din raze de smarald, un stol de fregate roşii ar zbura din ochii tăi şi ar duce-o...lăstuni ca de rubine, iar fâlfâirile lor roşii şi scânteietoare ar pluti prin codrii somnoroşi. Am vedea în trecere papagali dând din cap, iar şerpii ar scânteia în lumina echipajului nostru, colibriii ar săgeta ca stelele încoace şi încolo în jurul nostru. Tu m-ai cuprinde cu braţul şi m-ai iubi cum nimănui nu i-a mai fost îngăduit să mă iubească.

Doctorul a vrut să sară de pe marginea grilajului.

- Stai ! a zis Dolores. Acum ai tulburat călătoria vrăjită. Ca pedeapsă, ne înapoiem în oraşul plin de friguri. În oraş ar fi un obiect sfânt, un vas străvechi din timpul incaşilor, pictat cu arătări de păsări fantastice, iar tu să alergi prin tot oraşul şi să-l găseşti şi să-l încredinţezi mâinilor mele. Iar eu aş aduna cu vălurile mele toate miasmele ciumei, le-aş închide în urna aceea, le-aş aduce pe vasul nostru şi le-aş duce tocmai acolo departe pe mare şi le-aş cufunda în adâncuri.

Da, asta trebuie să faci ! Chiar mâine să porneşti să cauţi urna. Trebuie să faci asta, pentru ca noaptea asta pe care am petrecut-o vorbind cu tine să rămână neuitată în vecii vecilor. Făgăduieşte-mi-o !

A început apoi să se roage stăruitor. Doctorul nu mai ştia dacă glumea, sau dacă vorbea cumva în vis. Dar când l-a apucat de mâini şi a vrut să cadă în genunchi, el i-a făgăduit să încerce totul, să pornească a doua zi pe uscat şi să găsească urna. Atunci Dolores l-a cuprins de gât şi l-a sărutat.

VII. PASĂREA INCASĂ

Doctorul a rămas pe covertă până în zori, privind cum se stingeau una după alta luminile în oraşul frigurilor.

Când a venit şalupa agenţiei, a sărit înăuntru, stăpânit numai de gândul de îndeplini dorinţa Dolorei.

Ceasuri întregi a rătăcit el pe uliţele pârjolite de arşiţă, întâi de-a lungul ţărmului unde stăteau întinse la soare boabele de cacao pe zăblaie, apoi prin uliţele mai strâmte, pe sub arcadele caselor cu un etaj, apoi pe uliţe murdare cu caldarâm stricat, plin de hopuri, până ce un om mărunţel l-a întâmpinat cu vorba :

- Nu cumva căutaţi antichităţi ?

- Da, vase de pe vremea incaşilor.

Din ungherul cel mai ascuns al odăii lui sărăcăcioase, în care stăteau de-a valma haine vechi, arme, şei, vase de bucătărie şi tot felul de vechituri, negustorul a scos un urcior rotund înfăşurat în nişte cârpe, pe care l-a desfăcut cu mâinile tremurânde. În faţa doctorului a răsărit o pasăre tainică în smalţ cărămiziu mat, în parte ros. Coada şi capul ei formau părţile, iar pe pântecul rotund erau zugrăvite păsări în chip de pelicani. Nici o deschizătură nu trăda interiorul lighioanei. Părea că în ea numai puteai clăti încoace şi încolo ceva mai greu decât aerul, însă nu apă.

Negustorul umbla cu urna cu o teamă evlavioasă, i-a făcut preţul după vârsta ei de veacuri şi la urmă nu i-a venit să creadă ochilor când a fost să bage în buzunar plata nemaipomenită ce i-o numărase fericitul doctor.

Dona Dolores aştepta la balustradă. A luat în primire urna fără să scoată un cuvânt, a ţinut-o şi a purtat-o cu băgare de seamă, ca pe o făptură însufleţită, în palme, şi de atunci a rămas nedespărţită de ea.

VIII. ZILELE CELE MAI FERICITE

De când avea urna, Dona Dolores era şi mai neapropiată faţă de cei din jur. Numai Stookum şi Victoria trebuiau să se ţină după ea pas cu pas.

Tot vaporul a fost cuprins de fiorii dragostei. Toţi ochii erau aţintiţi asupra ei. Fiecare mişcare a ei dezlănţuia batjocuri şi râsete, observaţii urâcioase, dorinţe neîmplinite şi mângâieri tăinuite. Ofiţerii stăteau în cabinele lor şi vorbeau de rău cu ceasurile pe doctor. Căpitanul turba, spunând că nu va mai tolera imoralităţi şi destrăbălări neruşinate şi că în primul port va telegrafia direcţiei companiei.

Marinarii improvizau toată noaptea cântece pe seama perechii îndrăgostite şi nu puţinii călători împărtăşeau şi ei când ciuda căpitanului, când pe cea a maşinistului, sau a celorlalţi ofiţeri.

Totuşi, pe unde trecea ea cu jucăria sa, cu vasul ei sfânt, cu urna cărămizie şi misterioasă, lumea se ferea sfioasă deoparte şi nimeni nu cuteza să se apropie de dânsa, necum să-i vorbească. Nopţile lungi le petrecea în hamacul ei, lăsa să o legene domol Victoria şi vorbea cu doctorul ca un copil cu alt copil. Căci şi asupra lui avea acum putere. Aşa încât struna pe care îi plăcea ei să o pornească o simţea vibrând şi în el şi trebuia să ţină hangul. Astea au fost zilele lor cele mai fericite.

X. CIUMĂ LA BORD !

A treia zi, aproape de Callao, pe când priveau toţi trei la jocul nenumăraţilor peşti-ciocan, care brăzdau pe deasupra valurilor din jurul vasului, păreau nemişcaţi lângă „Molochul", ce înainta mereu gâfâind şi apoi iar răsăreau din valuri mai încolo, lighioane ciudate cu capete respingătoare şi lătăreţe, scoţând de amândouă laturile nişte ciocane, dihănii cu trupuri bizare de peşte ţâşnind înainte ca nişte torpile. Iată că doctorul a fost chemat pe coverta echipajului.

Acolo a găsit un bolnav cu ochii mari şi sticloşi, cu răsuflare grea, văitându-se de dureri şi având ghindurile umflate la vintre şi la subţiori...Ciumă, ciumă bubonică !

La început tânărul medic s-a speriat, apoi a chibzuit că bolnavul nu e deocamdată o primejdie şi pentru ceilalţi.

- Erau şobolani pe bord ?

- Să fi adus boala şobolanii bolnavi ?

Erau unii la brutărie foarte îndrăzneţi, abia mişcându-se, nişte lighioane urâcioase, slăbănoage, năpârlite, cu părul ciufulit.

- Dar şobolani morţi ?

- Nu.

Oamenii din compartimentul acela de jos, care se strâmta tot mai mult înainte, au început a mârâi. Ghiciseră ? Doctorul a trimis pe bolnav la infirmerie. Nimeni nu voia să pună mâna pe el. Doar după multe ameninţări.

Căpitanul îşi ieşise din fire. Asta mai lipsea ! Asta nu trebuia să fie ! nu se putea odată cu capul ! Asta nu o admitea cu nici un preţ ! Cum ? Să stea în carantină ! Nu ! N-are să îngăduie nici o declaraţie publică la medicul portului Callao. El nu ştie, habar n-are de nimic şi vai de cel care ar sufla ceva ! Trepăda pe punte încoace şi încolo, cu faţa vânătă de mânie...Cheltuielile de întreţinere care aveau de-acum să crească ! O sumă de necazuri ! Tinerelul acesta încrezut, care vrea să dea drept ciumă o boală venerică !

Trântărul acesta nefolositor pe bord !

După două ceasuri a fost declarat bolnav un fochist, iar după alte trei ceasuri un al treilea.

- Blestemaţii ăştia în toate porturile aleargă după târfe !

În vremea asta, oamenii echipajului, rămaşi nesupravegheaţi, s-au adunat la un loc.

„Femeia era vinovată de toate astea ! Femeia molipsise vaporul ! Ce tot purta ea în vasul acela vechi care răsărise pe bord de la Guaiaquyl, De ce tocmai doctorul i-l dăruise ? Acolo erau miasmele ! Trebuie să-i smulgă hainele de pe ea !
S-o arunce în mare Să o înece !

Ochii le scânteiau de perfidie când îşi închipuiau grozăviile pe care aveau să i le căşuneze acelei femei. S-au îngrămădit în faţa punţii. Ura se îndrepta mai întâi contra superiorilor. Au apucat pe al treilea pilot şi l-au bătut măr. Atunci ceilalţi ofiţeri au pus mâna pe arme. Şi abia în faţa împuşcăturilor şi a pumnului îndesat al „bătrânului" s-au retras cei care zbierau şi ameninţau.

Încă o dată a mai putut fi domolită furia dihaniei, căci „Moloch" nu mai era decât o dihanie. Aşa cum taurii se îndreaptă furioşi mai întâi asupra basmalelor roşii ale toreadorilor, aşa boldeau cu toţii ochii spre steagul galben care flutura acum pe frânghia de semnale, desigur pentru multă vreme, în tot răstimpul carantinei lor în Callao.

XI. CARANTINĂ MARINĂ

Deşi erau nu departe de ecuator, se lăsase aproape un frig umed şi lumea a trebuit să îmbrace haine mai groase. Trecea pe aproape un curent marin rece. Neguri groase învăluiau marea. Zi de nenorocire pentru bietul doctor. Nici un corb negru nu i-o prevestise, nici un păianjen nu-i tăiase calea. Dar asupra bolnavilor de pe vas, medicii oficiali din port s-au năpustit cu vizitele ca nişte vulturi. Pentru ei era zi de sărbătoare. Vasul trebuia afumat cu pucioasă. Toate măsurile sanitare au fost ordonate şi se prezentau pentru asta nişte conturi de achitat, îngrozitoare. S-a instituit cea mai aspră carantină. Bolnavii au fost duşi pe uscat şi transportaţi cu un tren anume la un lazaret din Lima. Barca cu afumători a tras lângă „Moloch" şi cazanele cu floare de pucioasă aprinsă, din care un gaz otrăvitor, uşor şi albăstrui îşi răspândea flăcările, au fost aşezate prin toate colţurile şi cabinele. Coşuri întregi de şobolani morţi au fost strânşi din tot cuprinsul vasului şi aruncaţi în apă.. Rufele şi hainele marinarilor au trebuit să fie duse la ţărm, dezinfectate şi răsfirate apoi pe bord. Cu toate acestea, se putea stabili că şi după procedarea asta, tot mai erau în ele o sumă de insecte. Picior de făptură n-avea voie să coboare de pe vapor. Puntea a fost ridicată şi poliţişti făceau de pază pe bord. Numai medicul curant al preşedintelui de atunci, Diaz, al Mexicului, care

venise pe vas de la Salina Cruz, a fost imunizat din ordinul ministrului peruan şi luat chiar din prima zi cu o şalupă a guvernului, plecând imediat spre capitală. Gazetele publicaseră coloane de articole şi un cap mai inventiv stabilise deja precis mersul ciumei de pe „Moloch". La Guayaquil şobolanii înotaseră pe fluviu, sau porniseră odată cu sacii încărcăturii, transportaţi din magaziile cheului pe vas în şalupe mari şi se căţăraseră pe lanţurile ancorei, pe funii şi printre saci. E drept că funiile şi lanţurile fuseseră prevăzute cu pâlnii mari de tinichea la suprafaţa apei , care se deschideau în jos, încât şobolanii să nu poată trece, dar şi piedicile astea le învinseseră pe semne. Astfel ajunseseră pe bord vietăţile bolnave. Insectele de pe ele se luaseră pe oameni şi îi infectaseră. Molima a izbucnit. Era un vas german şi împotriva germanilor domnea ura. Erau iubiţi aici francezii. Vapoarele englezeşti de asemenea erau favorizate, fiindcă chilienii, duşmani de moarte, preferă pe aceşti nemţi. A fost u adevărată mină de insinuări şi observaţii veninoase, interesate şi rentabile pentru presa peruană....

În ziua a patra de carantină..."Moloch" a putut totuşi să plece în larg fără multă vorbă. Agenţia de navigaţie găsise căi şi mijloace „convingătoare" de a face molima inexistentă...Şi apoi vaporul mergea spre Chili. Cei de acolo nu aveau decât să ia ciuma neagră ! Afară de asta, agenţia pusese la bătaie mai multe mii de *soles* pentru medicii portului. Şi treaba se făcuse !

Doctorul Stookum s-a împotrivit din răsputeri. Contra tuturor, el a cerut cele mai straşnice măsuri. Arăta urmările şi răspunderea. Cu asta aţâţa numai şi mai tare ura de moarte pe care tot echipajul o avea contra lui.

Dona Dolores îşi alegea veşmintele cu şi mai multă grijă ca înainte. Se juca neîncetat cu frumuseţea ei. Îşi răsfira şi mai fermecător lanţurile şi podoabele cu cât îndârjirea creştea contra amicului ei. Stătea ceasuri întregi cu el la balustradă, licărindu-şi aripile de libelulă ale fanteziei ei în jurul celui abătut şi posomorât, până-l silea să ridice capul în sus şi să zâmbească.

XII. CINE A ADUS MOLIMA

Au pornit în sfârşit trecând pe lângă insulele San Lorenzo, pleşuve şi roşi ca ocrul, digul de apărare al oraşului Callao.

În depărtarea continentului, lanţurile prăpăstioase şi tot aşa de pleşuve ale Cordilierilor. Nori mari de negură pluteau pe munţi.

Departe, tot mai departe se mistuiau în zare vasele din port, din care mai ales acelea ale unei companii engleze, cu carenele vopsite în verde, răsărea din valuri, zvelte şi parcă cernite de vălurile negre, ca nişte văduve tinere. În sfârşit, pe lângă vasele de război peruviene, oricât de vechi şi hodorogite ar fi fost ele, păreau totuşi mândre şi primejdios de frumoase, vopsite în alb şi din depărtare chiar curate, cu forme bărbăteşti.

Toată ziua lei de mare, cu chipuri ude şi vesele s-au ţinut după „Moloch". Scoteau pe neaşteptate capete jilave şi strălucitoare din apă, priveau în jur pufăind şi strănutând. Brăzdau iute valurile, câte trei şi câte patru, cu mişcări ca de ţipari, iar trupurile lor cafenii cu părul jilav străluceau ca strânse în mătase.

Soarele se mistuia dogorind mai tare ca altădată. El clocea ura îngrozitoare de pe „Moloch" ca într-o oală. Pofta otrăvită după singura femeie care din zi în zi se făcea tot mai frumoasă şi tot mai ademenitoare sporea cu atât mai tare, cu cât se îndepărtau mai mult de orice
făptură femeiască.

Cel mai prost, cel mai beţiv dintre marinarii fochişti simţea porniri amoroase care aveau să izbucnească în nebunia de a poseda. Iar s-au adunat în faţa punţii, iar au fost alungaţi în jos cu armele. Doi mai îndărătnici au ţinut calea Donei Dolores cu pumnii, gata s-o înhaţe şi dacă nu i-ar fi lovit în faţă doctorul, s-ar fi strâns mai mulţi. Oamenii erau cu atât mai dârzi, cu cât nu li s-a îngăduit să debarce nici la Mollendo, nici la Pisco, nici la Arica, fiindcă peste tot certificatele de sănătate suspecte ar fi atras după ele carantina.

Nu se auzea alt zgomot decât scrâşnitul şi pufăitul maşinilor şi comenzile aspre şi răguşite. Fiecare ura pe celălalt, nimeni nu schimba un cuvânt cu vecinul. Toată mânia se îndrepta numai asupra acelei perechi, asupra doctorului care dăduse în vileag nenorocirea de pe vas, asupra femeii care era vinovată de asta, care purta molima în urmă, asupra femeii pe care o pofteau şi o urau sălbatic tocmai din pricina acestui sentiment.

Ea părea că nu ştie de nimic. Nici ciuma nu o înfricoşase, nici ochii năuciţi de ură şi de poftă ai oamenilor nu reuşeau să o înspăimânte. Se închidea în sine însăşi şi visa poate la bărbatul care-i umplea acum toată fiinţa, uitând realitatea pentru reveria ei. Iubirea o cuprinsese năvalnic, îl iubea neţărmurit pe el, care se supusese suferinţei numai pentru ea. Avea numai o singură dorinţă, să-i apară

demnă. Şi aşa îi tot vorbea neobosită. Îşi făurea basme pe care i le desfăşura feeric lui. Întruchipa un viitor pe care voia să-l petreacă cu el. Părea că toate fanteziile astea le scotea din urna pe care o ducea în mâini. Se domina cu puteri supraomeneşti, căci simţea deznădejdea care-i păştea pe amândoi.

Căci pe cât i se părea lui, ea ştia de asta şi se arăta liniştit în afară, aproape vesel. A început însă să-l tortureze cugetul pentru ce o ascultase şi se dusese în oraşul ciumat. Ştia şi dânsa că el se frământa neîncetat, dacă nu prin isprava aceea adusese pe bord moartea năprasnică. Ştia că odată ce el îşi spunea aceasta, se socotea, împotriva tuturor obiecţiunilor logice pe care i le puteau da observaţiile lui de specialist, pe sine însuşi ca purtător al bolii, pe sine însuşi ca molipsit şi că lupta în suflet împotriva acestui gând înnebunitor. Ştia că atunci când se retrăgea de lângă dânsa în cabina sa, acolo se examina întruna, se cerceta iar şi iar dacă are friguri şi că îşi număra pulsul şi că din ce în ce mai mult îl covârşea siguranţa că poartă în el molima fără leac. Se întorcea apoi magnetic iar la dânsa, deşi se chinuia la gândul că numai prin apropierea lui putea să dea femeii iubite boala.

Răul creştea din ceas în ceas...Ea vedea cum el, în clipe neobservate, îşi furişa mâna ca să-şi pipăie corpul şi cum degetele lui înfrigurate îi dădeau un răspuns afirmativ. Atunci ea îşi îndoia farmecele jocului său, pentru ca să-i mai abată bolnavului spaima şi să-l lecuiască.

XIII. DRAGOSTE TRAGICĂ .

Era aproape de miezul nopţii când vaporul intra să ancoreze în rada portului Pisagua.

Perspectiva de a trage într-un nou port, în care desigur nu vor putea totuşi să debarce din pricina acestui medic neîndurat, cu ticăloasele lui denunţări, scosese pe oameni din sărite Când s-a arătat pe covertă, s-au înălţat asupra lui din întuneric o mulţime de pumni încleştaţi. Când Dona Dolores a venit să se alăture de el în chip de apărare, s-au dat totuşi sfioşi, încă o dată, îndărăt. Căci ştiau cu siguranţă că ea însemna moartea, că în urna pe care o purta venise primejdia miasmelor pe bord şi că va mai stărui atâta timp cât vasul misterios va mai rămânea în cuprinsul vaporului.

Dona Dolores şi-a luat de mână iubitul şi l-a dus în cabina ei. Acolo au avut deocamdată linişte. Victoria s-a lungit dinaintea pragului uşii.

Deodată s-a răspândit ca fulgerul că vestea că vrăjitoarea a luat pe doctor la ea. Rânjete de ură au umplut vaporul.

Pe coverta din faţă au venit fochiştii şi matrozii din colţurile lor şi s-au sfătuit cu capetele apropiate unul de altul. Erau puşi pe omor. Căpitanul şi ofiţerii s-au aşezat pe băut. Beau în neştire dintr-o ură îngrozitoare şi niciodată nu au fost aruncate pe mare vorbe mai murdare ca în ceasurile acelea.

Doctorul şedea la genunchii Dolorei. Toate dojenile pe care şi le făcuse din pricina molimei, toată vina pe care socotea că o are pe vapor, tot chinul şi spaima de a pieri de ciumă împreună cu iubita lui, acolo la marginea pustiului de salpetru uitat de Dumnezeu, tot ceea ce simţea pentru acea ciudată şi măreaţă femeie i se contopiseră într-un haos sentimental, izbucnind acum cu o putere elementară. Nu mai putea s-o audă grăind, să se mai desfete la râsul ei, să mai privească jocul ei şi drăgălăşenile mâinilor sale pe urmă. Era dorit de trupul ei minunat, S-o răscolească şi toată vlaga să şi-o cheltuiască furtunos cu ea. Dona Dolore a fost înspăimântată. Nu de sălbăticiunea lui, nu de năvala simţurilor lui. Şi pe ea o stăpânea patima ca şi pe el. Nu avea altă dorinţă decât să i se dea toată. Ea aţâţase doar această râvnă. Acum însă, deodată, ca lovită, a trebuit să-şi înfăţişeze starea
ei. Stări de neînlăturat femeieşti, fatale mereu şi neîndurat revenitoare, i-au răsărit cu o crudă luciditate obiectivă în gând. Astăzi nu se putea întâmpla lucrul dorit. Numai acuma nu, nu putea. Nu voia să i se lase azi în voie. L-a rugat să o lase. L-a implorat, s-a jelit, i-a poruncit, l-a respins. L-a mângâiat şi i s-a făgăduit pentru mai târziu.

El a stăruit necontenit, năprasnic. Ea s-a trezit toată. O cuprinsese atmosfera de ură şi pe ea. A urât dintr-o dată pe omul care mai adineaori îl învăpăiase până la nebunie. Ce voia de la dânsa ? Ce voia el ? Şi iar a năvălit-o un fior cald de neţărmurit. I-a îmbrăţişat capul netezindu-i părul încâlcit. Nu se mai recunoştea. Ce erau aceste două puteri în ea ? Simţind această luptă în dânsa, a trebuit şi el să se trezească. Ca fulgerul s-a petrecut în el schimbarea. Până mai adineaori se rugase şi plânsese, îi mai îmbrăţişa încă genunchii şi o săruta. A izbucnit deodată într-un suspin cu hohote de plâns. A început a plânge fără noimă ca un copil, zbierând chiar. I-a spus vorbe de ocară, a jignit-o. Şi aproape în acelaşi timp, în toată această tulburare a putut să se judece limpede, ca în clipele de luciditate ale unor friguri. Ştia bine că era urâcios cu pofta lui. Nu se mai înţelegea pe sine în zbieretele sale. Ştia că iubeşte nesfârşit, că vrea să dăruiască

dragoste şi numai dragoste. Iubea, iubea fără margini şi ura totuşi, ura din adâncul sufletului ! Femeia de lângă el devenise mai conştientă şi mai rece. A început şi ea să se apere prin cuvinte. Vorbele sale i-au depăşit şi ele simţurile, au mers mai departe decât ar fi voit anume, au biciuit pornirile lui, s-au prefăcut a nu-l mai înţelege, au călcat toate făgăduielile pe care ea le făcuse în visurile sale, deşi urmărea tocmai contrariul. S-a pornit apoi şi ea deodată pe plâns, cu hohote şi înfricoşător. El şi mai tare o ura. Auzise dinspre uşă cum de mai multă vreme ofiţerii beţi şedeau în faţa cabinei urmărind scena cu chicotiri dezgustătoare. Cum tot personalul pândea şi el în spatele acelora, gata la cel dintâi prilej să-şi potolească setea de răzbunare. Ura pe femeia iubită care i se refuza. Nu, nu numai pentru asta o ura. Era haină, se juca cu el, Era nesinceră, îl chinuia Şi totuşi, trebuia să creadă că şi ea îl iubea. De ce îl chinuia, de ce această atitudine de neînţeles, imposibilă. De ce această nebunie ?

Dă-te, lasă-i să strige afară, nu mă umili !

Ea iar l-a îndârjit, A ridicat atunci mâna asupra ei. Să lovească cu putere, pumnul i-a căzut pe zăvor, l-a împins violent şi în aceeaşi clipă s-a năpustit spărgând grupul hohoitor şi grohăitor al oamenilor de afară,a urcat scara şi dintr-o singură săritură s-a aruncat peste bord în adânc. Nimeni nu s-a interesat ce face. Ca un puhoi fără zăgaz a năvălit mulţimea prin uşa femeii. Dar ea ţinând cu braţele ridicate urna, a păşit spre ei şi a repezit-o în obrazul celor mai din faţă. O spaimă înfricoşată, superstiţioasă, i-a încremenit pe toţi. Cât ai clipi s-a făcut pe vapor o linişte de moarte.

*

De pe navă n-a fost lăsată pe mare nici o luntre ca să-l caute pe cel înecat.

Dimineaţa ce a urmat, nu s-a mai găsit de la Dona Dolores decât un văl verde ca marea, ce flutura agăţat de balustrada pupei ...

Victoria pierise şi ea fără urmă ...

S F Â R Ş I T